

Kaip emocinis intelektas lemia geresnius besimokančiojo akademinius pasiekimus?

Goda Mačijauskaitė

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas

Emocinio intelekto savybių reikšmė slaugos studentams ir slaugos praktikams

Slaugos moksle siekiama tinkamai parengti būsimojus slaugytojus, todėl tradiciškai daugiausiai dėmesio skiriama profesinėms būsimojo slaugytojo kompetencijoms, įgytoms per teorines paskaitas, pratybas ir klinikinę praktiką. Emocinis intelektas mokymo procese pradėtas tyrinėti visai neseniai, analizuojant jo reikšmę geram slaugytojo darbui atlikti. Įrodyta, kad emocinis intelektas susijęs su slaugos studentų sėkme klinikinėje praktikoje ir akademiniuose pasiekimuose [1, 2]. Emocinis intelektas (EI) gali būti vienas pagrindinių veiksnių, leidžiančių visapusiškai paruošti slaugos studentus profesinei veiklai, nes jis padidina asmens gebėjimą identifikuoti savo bei aplinkinių jausmus, padeda formuoti atitinkamus veiksmus ir reakcijas į aplink vykstančius reiškiniai. Emocinis intelektas stiprina žmogaus emocines kompetencijas, kritinį mąstymą, lyderystės įgūdžius, didina rūpinimąsi ir gebėjimą reflektuoti, skatina etinį elgesį, darbo išlaikymą, didina pasitenkinimą profesine veikla, taip užtikrinant gerą darbo atlikimą [3]. Aukštas emocinis intelektas stiprina slaugos studentų gebėjimą susidoroti su darbo vietoje patiriamu stresu ir užmegzti tarpusavio santykius su kolegomis bei pacientais. Tikimasi, kad emociškai stiprūs slaugos studentai, tapę slaugytojais, gebės atpažinti ir valdyti savo emocijas [4].

Emocinio intelekto svarba studentų akademiniams pasiekimams

Vieni svarbiausių emocinio intelekto įgūdžių, lemiančių studento akademinę sėkmę, yra emocijų supratimas ir jų valdymas. Studentai, kurie geriau supranta savo ar kitų asmenų emocijas, gali tiksliau jas įvardyti, suprasti ir tinkamai reguliuoti stresinėse situacijose. Taip pat jie geba palaikyti gerus socialinius santykius su kitais [5]. Aukštesnis EI daro įtaką aukštesniems asmens akademiniams pasiekimams bei lemia didesnę sąžiningumą [6].

Taigi, galima išskirti tris priežastis, kodėl emocinis intelektas siejasi su aukštesniais akademiniams pasiekimais. Pirma, aukštesnio emocinio intelekto studentai gali reguliuoti savo „akademinės emocijas“. Jie gali jausti nerimą dėl testų ir atsiskaitymų, gali jausti nuobodulį, kai reikia mokytis privalomus, bet neįdomius dalykus, gali jausti susierzinimą arba nusivylimą, jeigu daug stengėsi, tačiau nepavyko įgyvendinti duotos užduoties taip, kaip jie norėjo, bet, sugebėdami valdyti savo neigiamas emocijas, pasiekia daugiau. Nerimas nepaveikia jų testų rezultatų, studentai geba puikiai išmokyti net ir nuobodžius dalykus, jiems pavyksta mokytis iš savo klaidų ir nesėkmių. Antra, aukštesnį emocinį intelektą turintys studentai geba kurti geresnius socialinius santykius su savo kurso draugais ir dėstytojais. Jie sulaukia pagalbos, emocinės bei socialinės paramos, kai įgyvendina projektus ir kitas užduotis, išitikus nesėkmei. Trečia, daugelis akademinių dalykų, kad juos įsisavintum, reikalauja žmogaus emocijų suvokimo ir gebėjimo palaikyti socialinius santykius [7].

2020 m. Lietuvos sveikatos mokslų universitete buvo atliktas tyrimas, siekiant nustatyti slaugos studentų emocinio intelekto ir asmeninių bei profesinių vertybių sąsajas. Tyrimo dalyvavo 203 slaugos bakalauro studijų programos I–IV kurso studentai. Respondentų amžiaus vidurkis buvo 21,4 metai ($SD \pm 4,2$ m.), daugumą respondentų sudarė merginos (97,5 proc.).

Nustatyta, kad studentų akademinis pažangumas, kaip vertybė, siejosi su emocinio intelekto savybėmis: optimizmu, emocijų įvertinimu bei socialinių įgūdžių palaikymu. Rezultatai atskleidė, jog kuo stipresnis studento

emocinis intelektas, tuo labiau jis puoselėja akademinio pažangumo vertybę, siekia žinių ir yra orientuotas į aukštus akademinius pasiekimus.

Vadinasi, studentai, gebantys geriau įvertinti ir išreikšti savo emocijas bei mokantys pasinaudoti savo pozityvia emocine patirtimi, yra labiau linkę pasiekti aukštų mokymosi rezultatų ir tapti aukštos kvalifikacijos slaugos specialistais [8, 9]. Aukštas emocinis intelektas gali padėti studentams ne tik geriau išmokyti sudėtingas disciplinas, bet ir susidoroti su nerimu bei stresu atsiskaitymų metu, nes aukšto emocinio intelekto studentai geba suvokti juos apėmusį nerimą, jaudulį, pasinaudoti ankstesne pozityvia emocine patirtimi ir emocijas suvaldyti taip, kad neigiamos emocijos virstų bent neutraliomis ir netrukdytų susikaupti. Vėliau šiuos emocinio intelekto gebėjimus būsimeji slaugytojai sėkmingai taikys klinikinėje praktikoje, slaugydami sunkius ligonius, sprenddami kasdienio darbo iššūkius, bendraudami komandoje.

Emocinio intelekto gebėjimų vystymas

Freshwater ir Stickley emocinio intelekto savybes ir gebėjimus laiko būsimo specialisto meistriskumo esme, kartu apgailestaudami, jog emocinio intelekto vystymo spragos slaugos studijų programose yra gana akivaizdžios [10]. Slaugos dėstytojai turėtų ruošti savo studentus ne tik teoriniams ir klinikiniams slaugos praktikos poreikiams, bet ir emociniams iššūkiams, kylantiems esant sudėtingoms klinikinėms situacijoms. Į slaugos programas emocinio intelekto studijos turėtų būti įtrauktos kaip atskira disciplina, kurių metu slaugos studentai ne tik įgytų žinių ir gebėjimų, bet taip pat būtų mokomi gero dėstytojų ir praktikos mokytojų, turinčių aukštą emocinį intelektą, pavyzdžio. Kaip antai, studentą praktikoje mokantis slaugytojas bus teigiamas pavyzdys, jeigu laikysis emocinio intelekto principų: gebės konstruktyviai kreiptis į pacientus ir kolegas, atidžiai jų klausysis, veiksmingai perduos informaciją kitiems komandos nariams, nekels balso, nerodys nepasitenkinimo ir kitų neigiamų emocijų.

Akivaizdu, kad slaugos studijų programos turi būti koreguojamos taip, kad plėtotų ne tik kognityvinius ar techninius, bet ir emocinius studentų įgūdžius. Būsimų slaugos specialistų emocinio intelekto ugdymas sudarys prielaidas slaugos lyderystei, mokymo ir praktikos tobulėjimui, galiausiai, visuomenės emocinei brandai ir psichologinei gerovei.

Literatūra

1. Sharon D., Grinberg K. Does the level of emotional intelligence affect the degree of success in nursing studies? *Nurse Educ Today*. 2018; 64:21–26.
2. Talman K., Hupli M., Rankin R., Engblom J., Haavisto E. Emotional intelligence of nursing applicants and factors related to it: a cross-sectional study. *Nurse Educ Today*. 2020; 85:85.
3. Michelangelo L. Emotional intelligence, emotional competency and critical thinking in nursing and nursing education. [dissertation]. [Ann Arbor]: Walden University; 2013. 191 p.
4. Michelangelo L. The overall impact of emotional intelligence on nursing students and nursing. *Asia Pac J Oncol Nurs*. 2015; 2(2):118–124.
5. Labby S., Lunenburg F. C., Slate J. R. Emotional Intelligence and Academic Success: A Conceptual Analysis for Educational Leaders. *Int J Ed Lead Prep*. 2012; 7(1). Available from: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ971568.pdf>
6. Qualter P., Gardner K. J., Pope D. J., Hutchinson J. M., Whiteley H. E. Ability emotional intelligence, trait emotional intelligence, and academic success in British secondary schools: A 5 year longitudinal study. *Learn Ind Diff*. 2012; 22(1):83–91.
7. Hogan M. J., Parker J. D. A., Wiener J., Watters C., Wood L. M., Oke A. Academic success in adolescence: Relationships among verbal IQ, social support and emotional intelligence. *Austr J Psychol*. 2010; 62(1):30–41.
8. Beauvais A. M., Stewart J. G., DeNisco S., Beauvais J. E. Factors related to academic success among nursing students: A descriptive correlational research study. *Nurs Educ Today*. 2014; 34(6):918–923.
9. Mohzan M., Hassan N., Halil N. The Influence of Emotional Intelligence on Academic Achievement. *Proc Soc Beh Sci*. 2013; 90:303–312.
10. Freshwater D., Stickley T. The heart of the art: emotional intelligence in nurse education. *Nurs Inq*. 2004; 11:91–98.